

COVID-19 – NULÄGESBESKRIVNING ARBETSMARKNAD & EKONOMI, STOCKHOLMS LÄN

Covid-19 och åtgärderna som syftar till att minska smittspridningen har fått stora konsekvenser för länets regionala ekonomi och arbetsmarknad. Denna promemoria beskriver Länsstyrelsens övergripande bedömning av nuläget, utfall och förväntade konsekvenser till följd av Covid-19. Det är en uppdaterad och delvis utbyggd version av de promemorior (daterade 19 mars, 3 april, 7 maj och 11 juni) som tidigare har distribuerats och som är publicerade på Länsstyrelsens webbplats. Det som behandlas i tidigare versioner är alltså giltigt, även om vissa av dessa aspekter inte kommer att behandlas nedan. Bedömningen vilar på tillgänglig statistik och Länsstyrelsens externa informationsutbyte med andra regionala och nationella organisationer.

SAMMANFATTNING – KONJUNKTUREN HAR BOTTNAT, MEN TILLAGANDE SMITTSPRIDNING I OMVÄRLDEN OROAR

Den övergripande bedömningen är att den regionala konjunkturen har bottnat, även om indikatorerna inte alltid är samstämmiga. En återhämtning – om än tillfällig – har inletts. Konjunkturläget är däremot alltså mycket svagt och det råder stor osäkerhet kring framtiden, kopplat till olika smittspridnings-scenarier, dels i Sverige, dels globalt. Den tilltagande smittspridningen i vissa EU-länder påminner oss om återhämtningens bräcklighet. Framtidsutsikterna bedöms dock överlag vara mindre pessimistiska efter än före sommaren, både bland företag och bland länsinvånare.

I det regionala näringslivet har konkursnivån återgått till mer beskedliga nivåer och antalet varsel har minskat kraftigt, om än från historiskt mycket höga nivåer. Däremot är näringslivets efterfrågan på arbetskraft mycket svag och den summerade lönesumman minskar för första gången under tidsserien.

Effekterna i näringslivet har inte fördelat sig jämnt mellan näringsgrenarna. För exempelvis *Tillverkningsindustrin* ser läget förhållandevis positivt ut. Konfidensindikatorn ligger över det historiska genomsnittet och lönesumman ökar, om än marginellt. Under sommaren meddelade även Scania – som utgör en betydande del av regionens *Tillverkningsindustri* – att företaget häver all korttidspermittering och att produktionspersonalen återgick till normala arbetstider redan i juni. Det tyder på att leverantörskedjorna fungerar och att läget har normaliserats.

På arbetsmarknaden minskade antalet skattade sysselsatta i Stockholms län för första gången under tidsserien. Samtidigt ökade antalet arbetslösa med 30 000 till närmare 113 000 personer enligt AKU. Ökningen var särskilt påtaglig bland unga. Utöver arbetslösheten ökade även det outnyttjade arbetskraftutbudet, särskilt de så kallade latent arbetsökande. Arbetslöshetsnivån bedöms vara förhöjd både under 2020 och 2021. Den övergripande bedömning om effekternas koncentration till Stockholms län är alltså giltig, vilket inte minst den regionala varselstatistiken och Arbetsförmedlingens statistik över antal arbetslösa per vecka tydligt visar.

Figur 1. Några av de nyckeltal som belyser nuläget i huvudstadsregionens näringsliv och arbetsmarknad.

INTERNATIONELL UTBLICK – KRYMPANDE EKONOMIER OCH TILLTAGANDE SMITTSPRIDNING

Under det andra kvartalet minskade enligt preliminära uppgifter BNP i EU med 11,4 procent jämfört med det första kvartalet. Jämfört med motsvarande kvartal föregående år beräknas minskningen till närmare 14 procent. Oavsett referensperiod var minskningen den enskilt mest dramatiska som uppmätts. I USA var utvecklingen något mindre dramatisk på produktionssidan (BNP), men den initiala nedgången på arbetsmarknaden var mycket kraftig, men en tydlig återhämtning kan noteras under den senare delen av sommaren. I Sverige beräknas tillväxten till minus 7,7 procent jämfört med andra kvartalet 2019. Jämfört med föregående kvartal uppgick BNP-tappet till 8,3 procent. Det är ett bättre utfall än genomsnittet i EU, men ett större tapp än i exempelvis Finland.

På årsbasis minskade antalet sysselsatta i EU med 2,9 procent. Det motsvarar en nedgång i sysselsättningen på omkring sex miljoner personer. Det är en minskning som överträffar antalet sysselsatta i Sverige. I Sverige minskade sysselsättningen i något mindre utsträckning och uppgick till knappt 100 000 personer.

I 25 av 27 EU-länder har arbetslösheten ökat till följd av covid-19. Nivån i unionen ligger dock klart under arbetslösheten efter finanskrisen och kraftigt under nivån i samband med den europeiska skuldskrisen. Sammantaget beräknas arbetslösheten i EU under juli till 7,2 procent. Det kan jämföras med USA där arbetslösheten uppgick till drygt 10 procent. Sverige hör till de medlemsländerna med högst arbetslöshet, lägre än exempelvis Spanien men högre än i Tyskland, Frankrike och Danmark, se *tabell 1*.

Geografi								
Indikatorer								
BNP, 2020 _{k2}	-13,9	-11,3	-18,9	-22,1	-17,7	-8,2	-6,3	-7,7
Un, 2020 _{juli}	7,2	4,4	6,9	15,8	9,7	6,0	7,8	9,4

Tabell 1. Utvecklingen av BNP under det andra kvartalet 2020 på ett års sikt och arbetslösheten i juli i ett urval av EU-länder.
Källa: Eurostat.

Efter de historiska rasen i inledningen av pandemin visade EU-kommissionens konjunkturbarometer i augusti däremot på en fortsatt återhämtning för fjärde månaden i rad, och en rad länder – däribland Sverige – har succesivt reviderat upp sina BNP-prognoser för helåret. Parallellt med detta fortsätter den globala smittspridningen på allt högre nivåer. I ett flertal EU-länder sjönk antalet fall under sommaren, men under sensommaren och hösten har smittspridningen mångdubblats även om antalet döda (än så länge) ligger på betydligt lägre nivåer än i våras.

LÄNSINVÅNARNAS ORO FÖR EKONOMI OCH ARBETSMARKNAD MINSKAR

Under inledningen av covid-19 var oron bland länsinvånarna för den egna försörjningen, värdet på sina besparingar, arbetslöshet och företagens fortlevnad förhållandevis stor, se *diagram 1–4*. Exempelvis uppgav 63 procent av länsinvånarna i mars att de var oroliga att värdet på sina besparingar skulle sjunka i samband med covid-19. Därefter har andelen trendmässigt minskat och hade vid det senaste mätillfället halverats. Det finns sannolikt flera förklaringar till den sjunkande oron. Det bör dock noteras att i tidsseriens inledning hade Stockholmsbörsen rasat kraftigt och rädslan för sjunkande fastighetspriser var påtaglig. Sedan dess har Stockholmsbörsen återhämtat sig till de nivåer som rådde innan covid-19 och prisfallet på bostäder har uteblivit. Länsinvånarnas oro har dock inte bara minskat när det gäller värdet

på sina besparingar. Även oron för sin försörjning, samhällets arbetslöshet eller för att företagen ska få allvarliga ekonomiska problem har minskat trendmässigt sedan i våras.

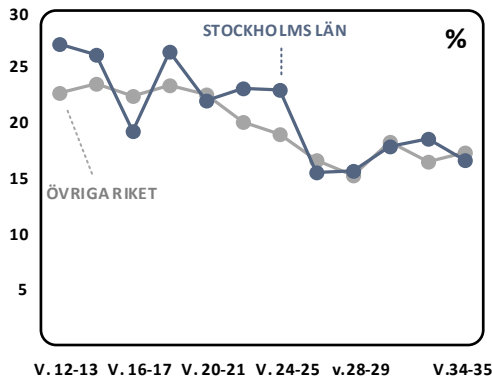

Diagram 1. Jag är orolig för min försörjning det närmsta året, andel som instämmer helt eller i ganska hög grad, Stockholms län och övriga riket. **Källa:** Kantar Sifo.

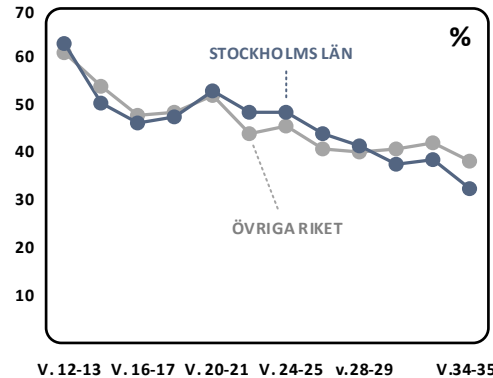

Diagram 2. Jag är orolig för att värdet på mina besparingar sjunker, andel som instämmer helt eller i ganska hög grad, Stockholms län och övriga riket. **Källa:** Kantar Sifo.

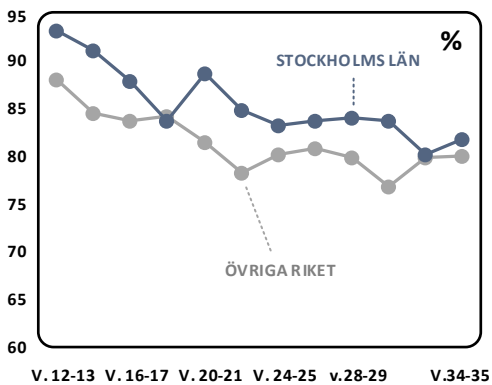

Diagram 3. Jag är orolig för att arbetslösheten i Samhället ska öka, andel som instämmer helt eller i ganska hög grad, Stockholms län och övriga riket. **Källa:** Kantar Sifo.

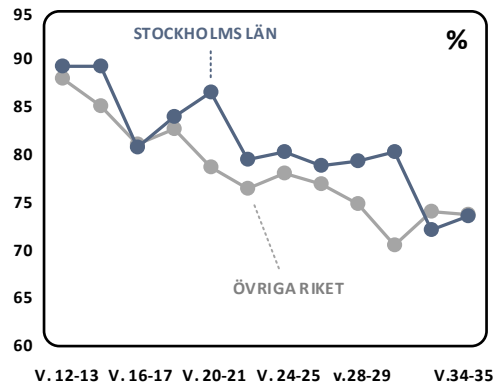

Diagram 4. Jag är orolig för att många företag ska få allvarliga ekonomiska problem, andel som instämmer helt eller i ganska hög grad, Stockholms län och övriga riket. **Källa:** Kantar Sifo.

Även om oron har minskat är nivån alltjämt hög. Andra undersökningar (se t.ex. Konjunkturinstitutets regionala serie) visar också att stämningläget bland hushållen i länet ligger på en historiskt mycket låg nivå och att en majoritet förväntar sig en stigande arbetslöshet under det närmaste året.

STÄRKT, MEN SVAGT KONJUNKURLÄGE I STOCKHOLMS LÄN

Tillgänglig statistik tyder på att konjunkturen har bottnat och att en återhämtning – åtminstone tillfälligt – har inletts. Konjunkturläget är däremot alltjämt mycket svagt och det råder stor osäkerhet – kopplat till olika smittspridningsscenarioer – kring den framtida utvecklingen. SCB:s nationella aktivitetsindikator pekar till exempel på en stark uppgång under juli.

På regional nivå är Konjunkturinstitutets konfidensindikator det bästa sammanvägda måttet för att bedöma det regionala konjunkturläget. Värdet runt det historiska medelvärdet 100 indikerar att

konjunkturläget är normalt, medan värden under 90 ska tolkas som att läget är mycket svagare än normalt. I våras föll indikatorn dramatiskt till 61. Under det andra kvartalet hämtade sig konjunkturen och indikatorn steg 20 enheter till 81, se *diagram 5*. Det är visserligen en kraftig förbättring men konjunkturen måste ändå beskrivas som mycket svag. I samband med finanskrisen bottnade exempelvis indikatorn på 78 i Stockholms län.

Tillverkningsindustrin har återhämtat sig under det andra kvartalet och indikatorn ligger till och med över det historiska genomsnittet såväl i Stockholms län som i riket, se *diagram 6*. *Tjänstesektorn* som utgör en dominerande del av regionens näringsliv ligger däremot på klart lägre nivå. Konfidens-indikatorn för sektorn ökar dock kraftigt från 57 till 79 för det andra kvartalet. Inom *Tjänstesektorn* är indikatorn högst för *Finans- och försäkringsverksamhet* med ett värde strax över det historiska genomsnittet.

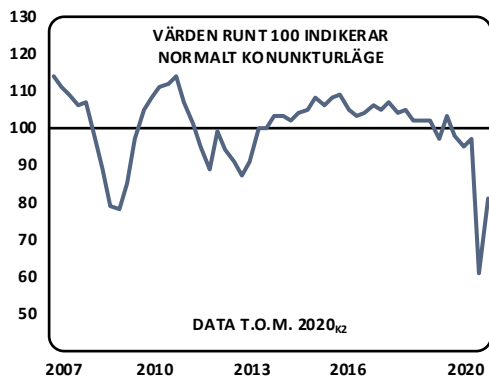

Diagram 5. Konfidensindikatorn för Stockholms län. **Källa:** Konjunkturinstitutet.

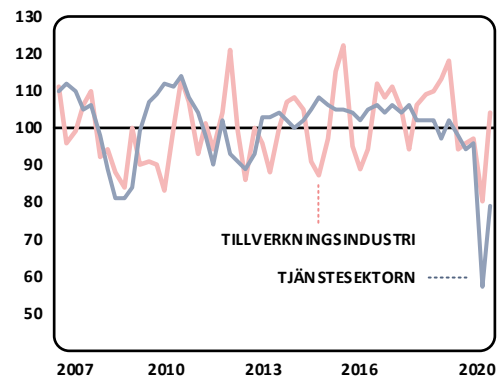

Diagram 6. Konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin och tjänstesektorn i Stockholms län. **Källa:** Konjunkturinstitutet.

Det är framförallt efterfrågan som är den trånga sektorn, samtidigt som förväntningarna på den framtida efterfrågan har ökat kraftigt. Även framtidsutsikterna över antalet anställda är betydligt mindre negativa nu än under våren. Mätt som netttotal, det vill säga andelen företag som bedömer att antalet anställda kommer att öka minus andelen företag som tror på det omvända, har läget överlag förbättrats.

Fortfarande är det dock fler företag som tror att personalstyrkan kommer att minska än det omvända. Jämfört med förväntningar under första kvartalet eller jämfört med utfallet under det andra kvartalet är dock utsikterna mindre negativa. Det är framförallt inom handel och tjänstenäringarna som optimismen kring framtiden är mindre mörk.

DET REGIONALA NÄRINGSLIVET

Covid-19 har haft stora konsekvenser för det regionala näringslivet. Även om det skiljer sig mellan olika näringar så har omsättningen i näringslivet minskat på ett års sikt. Under juni var den relativa omsättningsminskningen störst inom *Hotell & restaurang* och *Kultur/nöje*, medan exempelvis *Tillverkningsindustri* och *Handel* visade på svag omsättningsökning¹. Sett till enbart hotellens logiintäkter visar tillgänglig statistik också att nedgången varit mer kraftfull i storstadsområdena, och allra mest negativ har utvecklingen varit Stockholm där över 80 procent av intäkterna försvann under sommaren.

Tillgång till robust och kortperiodisk regional näringslivsrelaterad statistik är tyvärr begränsad, både jämfört med nationell statistik och jämfört med regional arbetsmarknadsstatistik. Den övergripande bedömningen är dock att framtidsutsikterna är mindre pessimistiska efter än före sommaren.

Ett stort antal insatser har lanserats för att stötta företagen och motverka stigande arbetslöshet. Det ska dock noteras att de stora näringspolitiska stöden som till exempel permitteringssystemet, omställningsstöd och stöd för sänkta lokalhyror har haft en lägre utnyttjandegrad än vad som prognostiserades innan sommaren. I det följande analyseras nystartade företag, konkurser, permitteringar, näringslivets lönesumma, varsel och efterfrågan på arbetskraft i länets näringsliv.

NYSTARTADE OCH KONKURSDRABBADE FÖRETAG

Nyföretagandet är ett av mycket få områden som förefaller förhållandevis opåverkat av covid-19. Antalet nystartade företag har varit högre 2020 under sju av åtta månader jämfört med genomsnittet för åren 2010–2019, se *diagram 7*. Jämfört med genomsnittet 2000–2009 har nyföretagandet varit högre under samtliga årets första åtta månader. Sammantaget har 15 800 nya företag startas till och med augusti. Det är omkring 1 000 fler än under motsvarande period 2019, se *tabell 2*. Med anledning av det halverade kravet på aktiekapital är det dessutom fler som väljer just aktiebolag som bolagsform. Under årets första månader var drygt 80 procent av de nystartade bolagen aktiebolag. Den kraftiga inbromsningen på arbetsmarknaden kan eventuellt förklara en mindre del av ökningen genom att fler personer ställer om från tidigare anställd till egenföretagare.

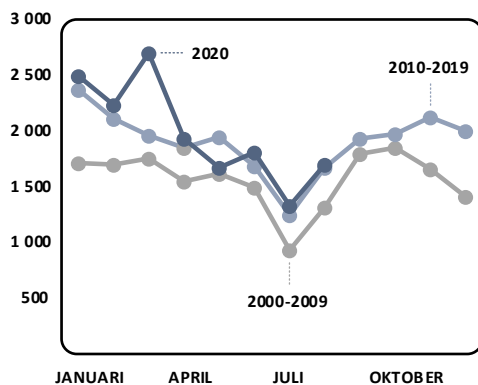

Diagram 7. Antal nystartade företag per månad för 2020, samt genomsnittet för perioderna 2000–2009 och 2010–2019 i Stockholms län. **Källa:** Bolagsverket.

MÅNAD	2020	2019
JANUARI	2 489	2 440
FEBRUARI	2 223	2 246
MARS	2 689	1 941
APRIL	1 929	2 056
MAJ	1 661	1 993
JUNI	1 797	1 302
JULI	1 323	1 222
AUGUSTI	1 691	1 650
TOTALT	15 802	14 850

Tabell 2: Antal nystartade företag per månad för åren 2019 och 2020 i Stockholms län. **Källa:** Bolagsverket.

Däremot hade covid-19 tydliga initiala effekter på antalet företagskonkurser i Stockholms län. Under våren ökade antalet konkurser – och därmed berörda personer – förhållandevis kraftigt i Stockholms län, men takten har växlat ned och legat på en lägre nivå än det historiska genomsnittet under sommaren. På årsbasis och jämfört med den senaste femårsperioden är dock konkursnivån alltså förhöjd. Antalet konkurser beräknas till omkring 1 750 till och med augusti.

De konkursdrabbade företagen sysselsatte 6 600 personer, vilket är 1 300 fler än vad de konkursdrabbade företagen 2019 sysselsatte. Sett till den kraftigt ökande arbetslösheten framstår antalet drabbade av konkurs som förhållandevis blygsamt.

LÖNESUMMAN I NÄRINGSLIVET MINSKAR FÖR FÖRSTA GÅNGEN

Lönesumman i näringslivet minskar för första gången under tidsserien. I löpande priser uppgår minskningen till 0,5 procent. Justerat för KPI är minskningen 0,7 procent, se *diagram 8*. I genomsnitt ökar

lönesumman med 3,5 procent på årsbasis. Utvecklingen historiskt förklaras framförallt av sysselsättningstillväxten, men i viss utsträckning även av löneökningar.

Utvecklingen skiljer sig åt mellan näringslivets olika delar, se *tabell 3*. Inom exempelvis *Tillverkningsindustrin* ökar lönesumman svagt. Kombinerat med Konjunkturinstitutets indikator är konjunktoren i näringen förhållandevis positiv. Exempelvis meddelade Scania – som är en viktig del av regionens tillverkningsindustri – under sommaren att företag häver all korttidspermittering och att produktionspersonalen återgick till normala arbetstider redan i juni. Det tyder på att läget har normaliserats. I andra delar av näringslivet minskar lönesumman markant. Inom exempelvis *Hotell & restaurang* och *Transport & magasinering* minskar lönesumman med närmare 20 respektive 9 procent i löpande priser.

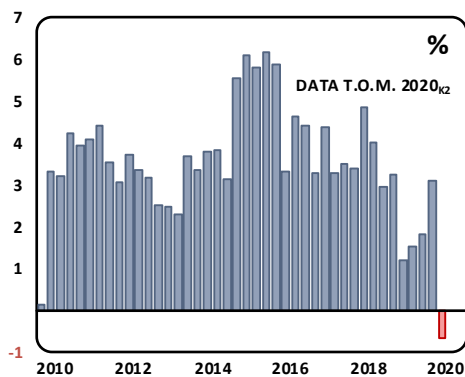

Diagram 8. Utvecklingen av lönesumman (procent) i näringslivet på ett års sikt i Stockholms län, fasta priser. Källa: LAPS (SCB).

NÄRINGSGREN (URVAL)	LÖNESUMMA, 1 ÅR (%)
BYGGINDUSTRI	3
HANDEL	-2,7
TRANSPORT	-8,7
HOTELL & RESTAURANG	-19,8
UTHYRNING/RESEJ. MM	-5,9
KULTUR/NÖJE/FRITID	-7,8
TILLVERKNING	0,3
IKT	6,3
TOTALT	-0,5

Tabell 3. Utveckling av lönesumman (procent) i några näringsgrenar i Stockholms län, löpande priser. Källa: LAPS (SCB).

LÅG VARSELINTENSITET UNDER SOMMAREN

Antalet personer som varslades om uppsägningen har minskat. Minskningen är mycket kraftig jämfört med det historiskt höga varseltalen som redovisades under april, men framförallt mars, se *diagram 9*.

Under augusti varslades strax under 1 400 personer om uppsägning i Stockholms län². Det kan jämföras med drygt 500 personer under augusti 2019. Sammantaget har 51 000 personer varslats om uppsägningen i Stockholms län under 2020. De näringsgrenar där flest antal personer varslats om uppsägning överlappar med så kallade drabbade näringar när man studerar andra indikatorer. Dit hör exempelvis *Hotell & restaurang*, *Uthyrning/resetjänster*, *Transport & magasinering* och *Handel* med flera.

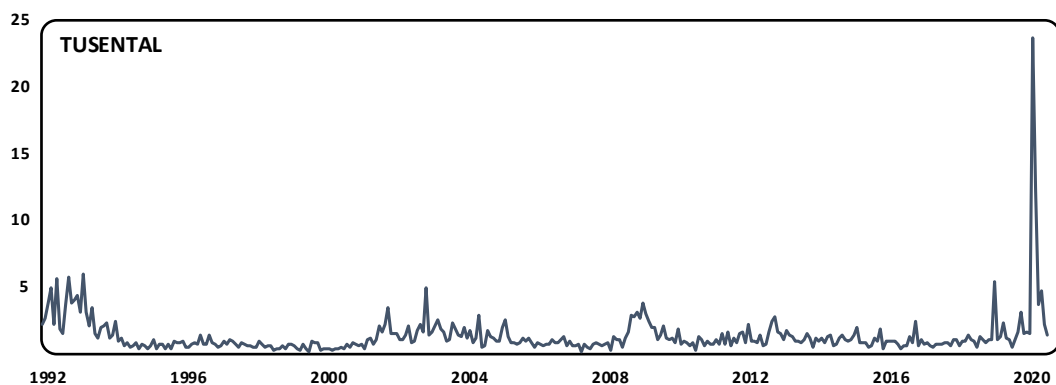

Diagram 9. Antal varslade om uppsägning per månad i Stockholms län, 1992–2020. Tusentals. Källa: Arbetsförmedlingen.

Nationell statistik visar att drygt hälften av de som varslades under mars och april (närmare 70 000 personer) har blivit uppsagda. Det är en högre verkställandegrad än under finanskrisen. 20 procent blev slutligen arbetslösa, det vill säga de hann inte hitta ett nytt jobb innan de blev av med sitt förra. Även den andelen är högre än under finanskrisen. Om andelen är giltig även i Stockholms län skulle det innebära att av de som varslades i mars och april så blev 19 000 uppsagda och 7 200 arbetslösa³.

Sett till helåret svarar Stockholms län för knappt hälften av samtliga personer berörda av varsel. Under den senaste tremånadsperioden är andelen något lägre (44 procent).

LÄGRE EFTERFRÅGAN PÅ KORTTIDSPERMITTERING ÄN VÄNTAT

Inflödet i det så kallade permitteringssystemet har mer eller mindre stannat av. Sammantaget omfattas (eller har omfattats) knappt 183 000 anställda i Stockholms län. Nettoinflödet var dock mycket lågt under sommaren och har nästan stannat av under senare veckor. Trenden är likartad i övriga riket. Riksgälden rapporterade under sommaren att utbetalningarna inom ramen för permitteringssystemet var lägre än vad myndigheten tidigare hade prognostiserat. Under augusti meddelade även Tillväxtverket att kostnaden snarare kommer att landa på 43 miljarder, mot tidigare 95 miljarder kronor. Myndigheten tillade dock att osäkerheten är stor. Den nya prognosen baseras på avstämningar där många företag indikerar att de behövt mindre stöd än vad de ursprungligen hade ansökt om.

De knappt 183 000 anställda fördelar sig inte jämt över näringsgrenarna. Flest antal permitterade i Stockholms län återfinns inom *Handel* (38 000 anställda) följt av *B2B - Verksamheter inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik* (27 000 anställda), se *diagram 10*. I övriga riket har flest antal permitterats inom *Tillverkningsindustrin* följt av *Handel*. Sett till regionens andel av respektive näringsgren blir bilden något annorlunda. Närmare 70 procent av rikets samtliga permitterade inom *Finans & försäkring* är länsinvånare medan 50 procent av anställda inom *Vård & omsorg* kan härledas till Stockholms län, se *diagram 11*.

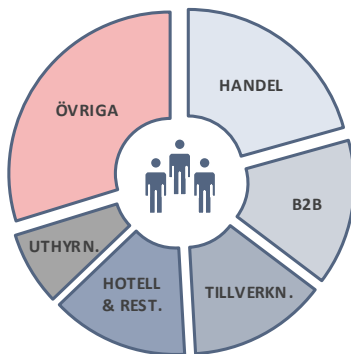

Diagram 10. Näringsgrenar med flest antal permitterade i Stockholms län.
Källa: Tillväxtverket.

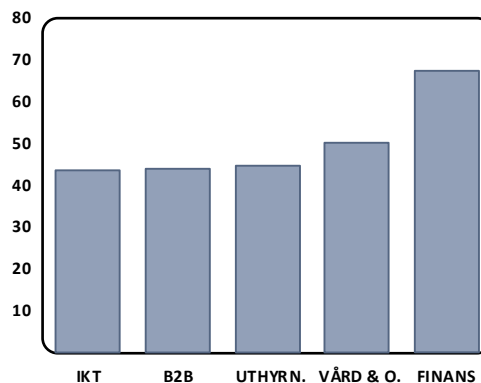

Diagram 11. Näringsgrenar med störst koncentration av antalet permitterade till Stockholms län., procent.
Källa: Tillväxtverket.

SVAG OCH MINSKAD EFTERFRÅGAN PÅ ARBETSKRAFT I STOCKHOLMS NÄRINGSLEV

Till följd av vikande konjunktur har efterfrågan på arbetskraft minskat kraftigt. Antalet lediga jobb i det regionala näringslivet har i det närmaste halverats på årsbasis från 35 000 till 18 000 lediga jobb under det andra kvartalet, se *diagram 12*. Motsvarande utveckling noteras i övriga riket. Även det smalare måttet arbetskraftsbrist – approximerat via vakanser – visar på en liknande utveckling. Under det andra

kvartalet 2020 uppgick antalet vakanser till 8 000 i Stockholms län jämfört med 15 000 vid motsvarande tidpunkt 2019, se *diagram 13*.

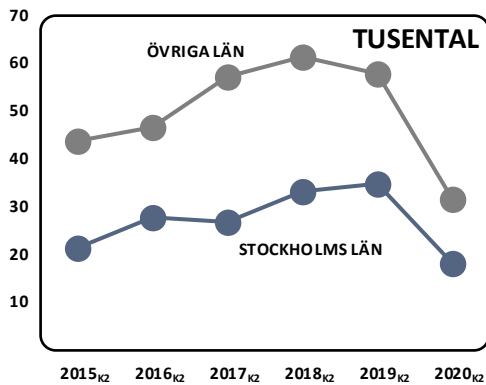

Diagram 12. Antal lediga jobb i näringslivet i Stockholms län och övriga riket, tusental. **Källa:** SCB.

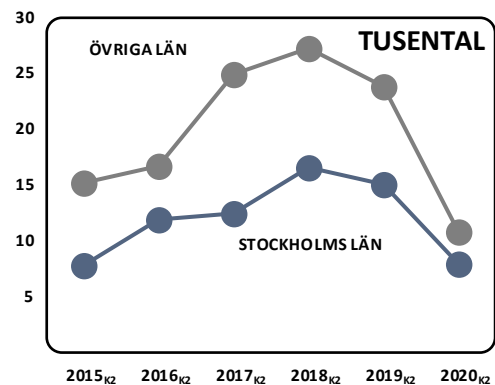

Diagram 13. Antal vakanser i näringslivet i Stockholms län och övriga riket, tusental. **Källa:** SCB.

Utvecklingen innebar att såväl rekryteringsgraden (andel lediga jobb av antalet anställda) som vakansgraden (andel vakanser av antalet anställda) minskade kraftigt till 1,8 respektive 0,8 och nådde därmed den lägsta nivån under tidsserien.

UTVECKLINGEN PÅ DEN REGIONALA ARBETSMARKNADEN

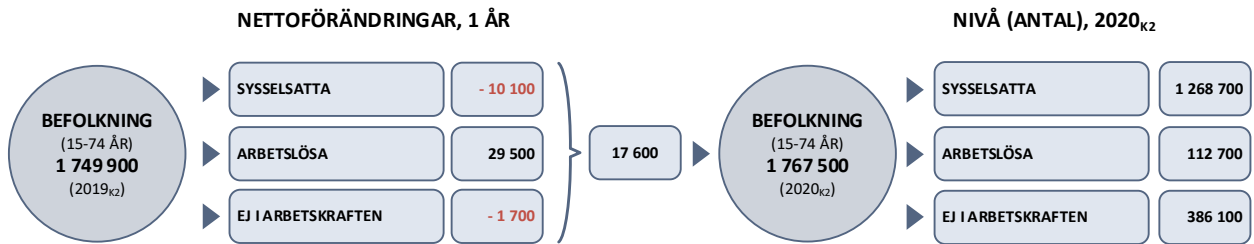
För att teckna och analysera nuläget på den regionala arbetsmarknaden används framförallt två datakällor, SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU) och Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik över inskrivna arbetslösa. Till följd av skillnader i definitioner, metodik och referensperioder ska nivån på de olika måtten inte jämföras med varandra. Övergripande tecknar de olika datakällorna en likartad bild över den regionala arbetsmarknaden.

Nedgången på arbetsmarknaden innebär också en möjlighet att initiera insatser som stärker arbetskraftens kompetens på lång sikt och som ytterst skärper regionens internationella konkurrenskraft. Möjligheten till ett sådant insatspaket är större i turbulenta tider och kan mildra den regionala bristen på kvalificerad arbetskraft som är en av regionens strukturella utmaningar.

TYDLIG INBROMSNING PÅ ARBETSMARKNADEN

Sedan 2005, som är den regionala tidsseriens första år, ökar antalet sysselsatta på årsbasis i Stockholms län med i genomsnitt 22 000 personer. Fram till det andra kvartalet 2020 har det skattade antalet sysselsatta aldrig minskat, inte ens under finanskrisen. Det ökade antalet sysselsatta under den senaste 15-årsperioden har framförallt drivits av en växande befolkning.

Under det andra kvartalet räknades antalet sysselsatta till 1 268 700 personer. Jämfört med andra kvartalet 2019 innebar det en skattad minskning på drygt 10 000 personer, se *figur 2*. Enligt Kortperiodisk sysselsättningsstatistik så har antalet anställda framförallt minskat inom näringslivet och i kommunsektorn medan antalet anställda i staten ökar svagt. Det är första gången någonsin som det skattade antalet sysselsatta minskar. Minskningen är dock inte statistiskt signifikant. Det är däremot ökningen i arbetslöshet. Antalet arbetslösa ökar kraftigt och räknas till 112 700 personer vilket är en ökning med 29 500 personer. Ökningen är signifikant för såväl kvinnor som män och för både inrikes och utrikes födda.

Figur 2. Nivå och nettoförändringar i antal sysselsatta, arbetslösa och utanför arbetskraften i Stockholms län. Källa: SCB/AKU.

Uttryckt i relativa termer beräknas sysselsättningen till 71,8 procent, jämfört med 73,1 under det andra kvartalet 2019. Arbetslösheten ökar med drygt två procentenheter till 8,2 procent, se *diagram 14 & 15*. Det är tidsseriens högst skattade arbetslöshet. Utvecklingen är snarlik genomsnittet för övriga län, men sysselsättningen är alltjämt högre och arbetslösheten något lägre i Stockholm jämfört med övriga riket.

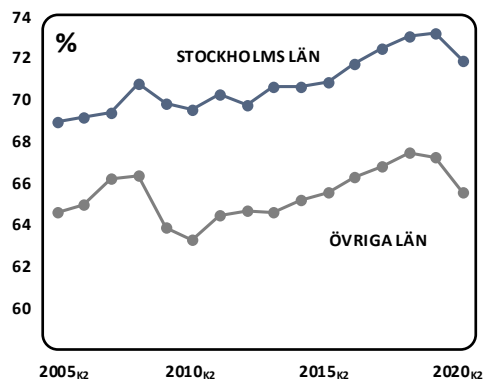

Diagram 14. Sysselsatta (15-74 år) i Stockholms län och övriga riket, procent. Källa: SCB/AKU.

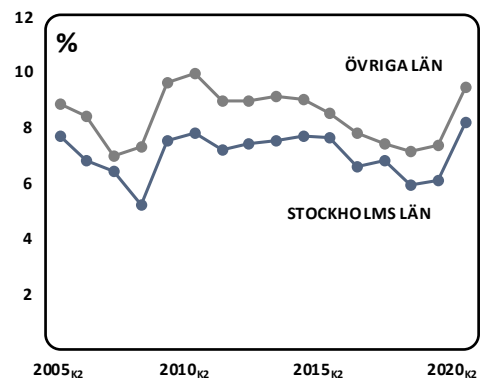

Diagram 15. Arbetslöshet (15-74 år) i Stockholms län och övriga riket, procent. Källa: SCB/AKU.

UNGDOMSARBETSLÖSHETEN ÖKAR TILL NÄRMARE 30 PROCENT

Ungdomar (15-24 år) är överrepresenterade i flertalet av de näringar som drabbats i särskild utsträckning av covid-19. Det ger avtryck i arbetslösheten för gruppen. Sammantaget uppgår antalet arbetslösa ungdomar enligt AKU till knappt 41 000 personer. Det innebär att arbetslösheten ökar med närmare sex procentenheter till 29,8 procent. Det finns inga påtagliga skillnader mellan kvinnor och män, se *diagram 16 & tabell 4*. Utvecklingen och nivån är likartad i övriga riket. Bland utrikes födda ungdomar skattas arbetslöshetsnivån till närmare 40 procent.

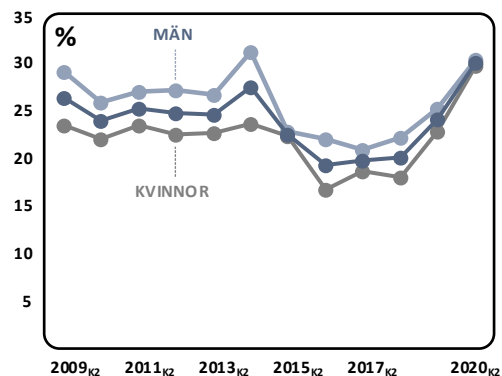

Diagram 16. Ungdomsarbetslösheten i Stockholms län, procent. Källa: SCB/AKU.

ÅLDER	ARBETSLÖSHET (TUSENTAL)	ARBETSLÖSHET (PROCENT)
15-24 ÅR	40,6	29,8
25-54 ÅR	58,2	5,9
55-64 ÅR	13,1	6,0
65-74 ÅR	<1	1,7
15-74 ÅR	112,7	8,2

Tabell 4. Arbetslöshet efter ålder i Stockholms län, tusental och procent. Källa: SCB/AKU.

KOMPLETTERANDE MÅTT PÅ UTVECKLINGEN

Även om sysselsättning och arbetslösheten är de viktigaste måtten för att beskriva utvecklingen på arbetsmarknaden bör analysen i turbulenta tider kompletteras med andra mått för att teckna utvecklingen. Bland dessa hör t.ex. arbetade timmar, undersysselsatta och latent arbetssökande. Det skattade antalet arbetade timmar minskar jämfört med andra kvartalet 2019, och minskningen förefaller kraftigare än sysselsättningen. Det ligger nära till hands att delar av detta härrör från det förhållandevis omfattande permitteringssystemet. Undersysselsatta – det vill säga personer som vill och kan arbeta mer än vad de faktiskt gör – minskade trendmässigt under åren 2013 till 2018. Under 2019 skedde ett trendbrott och den uppgången förstärktes under det andra kvartalet 2020. Antalet undersysselsatta räknas då till knappt 84 000 personer vilket är knappt 12 000 fler än 2019. Latent arbetssökande är en annan grupp som är intressant att följa. Latent arbetssökande kan fungera som ett slags kompletterande mått till arbetslösheten. Likt de arbetslösa har de latent arbetssökande inget arbete. Samtidigt uppger de latent arbetssökande att de vill och kan arbeta, men eftersom de inte sökt arbete räknas de inte som arbetslösa. Även antalet latent arbetssökande ökar kraftigt på årsbasis i länet till närmare 39 000 personer vilket är 15 000 fler än 2019.

De två sistnämnda indikatorerna (undersysselsatta och latent arbetssökande) utgör tillsammans med arbetslösa det som brukar betecknas som det outnyttjade arbetskraftutbudet. Det är ett arbetskraftsutbud som – något förenklat – helt enkelt inte efterfrågas. Summerat uppgår det outnyttjade arbetskraftutbudet till 235 000 personer i Stockholms län, se *diagram 17*. Det är 57 000 fler än under motsvarande period 2019. En grov skattning pekar på att dessa 235 000 personer sammantaget erbjuder ett arbetskraftsutbud på 5,7 miljoner timmar⁴ som inte tillgodoses. Det kan jämföras med 4 miljoner timmar 2019, se *diagram 18*.

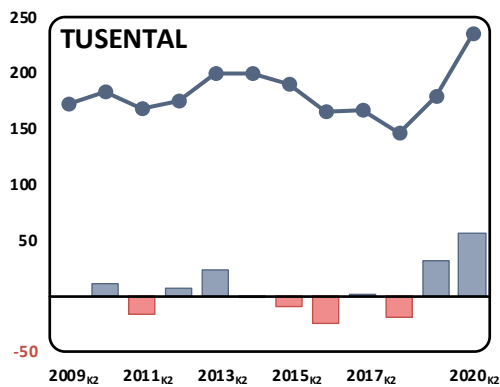

Diagram 17. Outnyttjat arbetskraftsutbud i Stockholms län, tusentals personer. **Källa:** SCB/AKU.

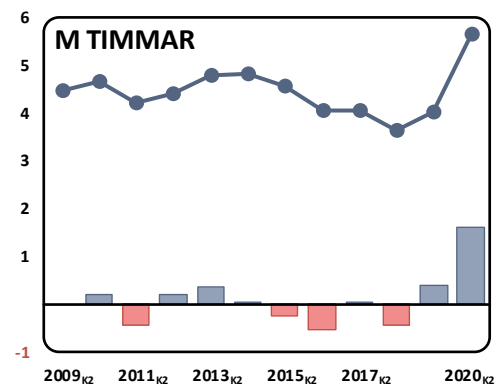

Diagram 18. Outnyttjat arbetskraftsutbud i Stockholms län (skattat), miljoner timmar. **Källa:** SCB/AKU.

ARBETSFÖRMEDLINGEN – EFTER EN KRAFTIG ÖKNINGSTAKT HAR ANTALET ARBETSLÖSA MINSKAT SVAGT UNDER DE SENASTE VECKORNA

Efter att antalet arbetslösa ökat i 21 veckor i rad med 36 700 fler arbetslösa, har antalet nu minskat fem veckor i rad, se *diagram 19* & *20*. Den sammantagna minskningen under dessa veckor är knappt 2 000 personer. Den kraftiga ökningen tycks därmed – åtminstone tillfälligt – ha stannat av. Samtidigt är dessa veckor en period som historisk brukar visa på ett sjunkande antal arbetslösa. Under de senaste 10–15 åren beräknas minskningen till i genomsnitt 260 personer under den aktuella perioden. Minskningen 2020 är mer kraftfull än så, men det tyder ändå på att det finns en säsongsvariation som nyanserar bilden något.

Under den senaste veckan minskade antalet arbetslösa med drygt 600 personer jämfört med föregående vecka. Jämfört med 2019 innebär det att antalet arbetslösa på ett års sikt har ökat med drygt 38 200 personer och antalet arbetslösa räknas till drygt 111 000 personer. Nivån och utvecklingen har fördelats jämnt mellan kvinnor och män.

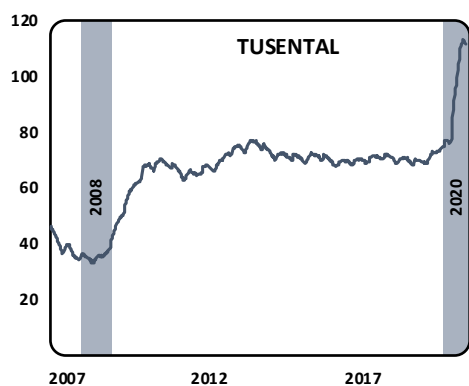

Diagram 19. Antal arbetslösa per vecka i Stockholms län (2007–2020), tusentals. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

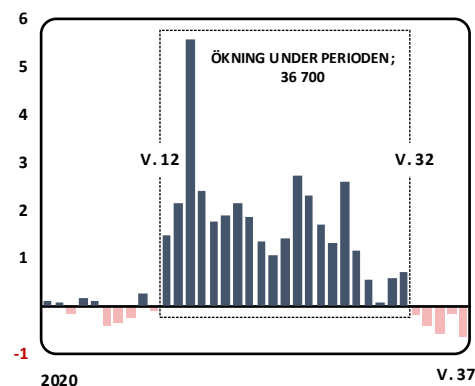

Diagram 20. Antal arbetslösa, förändring jämfört med föregående vecka under 2020, tusentals. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

KONCENTRATION TILL STOCKHOLMS LÄN

Jämfört med övriga riket är det utifrån Arbetsförmedlingens statistik tydligt att krisens effekter på arbetsmarknaden har varit koncentrerad till huvudstadsregionen. För att göra jämförelsen överskådlig jämförs den regionala nivån utifrån riksområden (Nuts-indelningen, nivå 2). Sen årsskiftet har antalet arbetslösa ökat med 44 procent i Stockholms län, följt av Västsverige (31) och Östra Mellansverige (20), se *diagram 21*. I Mellersta Norrland, som är det riksområde där utvecklingen varit minst negativ, uppgår motsvarande ökningen till sex procent. Jämförelsen – eller snarare slutsatserna – förändras inte om startpunkt för jämförelsen sätts till vecka 11, se *tabell 5*.

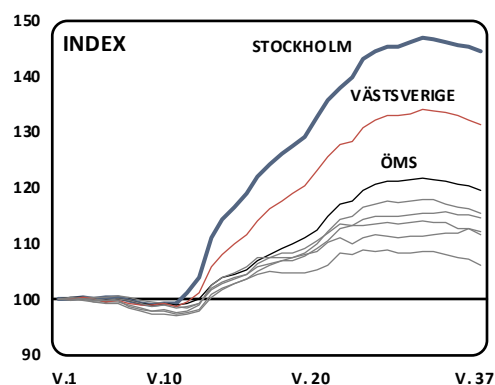

Diagram 21. Antal arbetslösa i riksområden, Index v.1=100. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

NUTS-OMRÅDE	FÖRÄNDRING (2020)	FÖRÄNDRING (JMF V. 11)
STOCKHOLM	44	46
VÄSTSVERIGE	31	33
ÖSTRA MELLANSV.	20	21
SYDSVERIGE	15	19
SMÅLAND M ÖAR	15	16
ÖVRE NORRLAND	13	15
NORRA MELLANSV.	13	13
MELLERSTA NORRL.	6	9

Tabell 5. Förändring i antal arbetslösa i åtta riksområden, procent. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

ALLTJÄMT EN SVÅR ARBETSMARKNAD FÖR UNGA

Precis som AKU så visar Arbetsförmedlingens statistik att försämringen på arbetsmarknaden drabbat ungdomar och unga vuxna i högre utsträckning än andra åldersgrupper. Sedan vecka 11 har antalet arbetslösa under 30 år ökat med omkring 11 000 personer, se *diagram 22*. Ökningen för åldersgruppen 30–39 år är 9 500 personer. Därefter avtar antalet i takt med stigande ålder. Uttryckt i relativa tal blir

bilden ännu tydligare. Antalet arbetslösa 24 år eller yngre har ökat med 81 procent. Ökningen minskar sedan tydligt i takt med åldern. Antalet arbetslösa 60+ år har visserligen ökat kraftigt, men i lägre utsträckning än för gruppen unga. Likande mönster, men på en lägre nivå för samtliga åldersgrupper, framträder i övriga riket, se *diagram 23*.

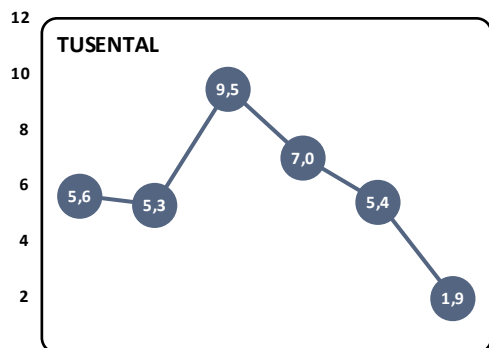

Diagram 22. Förändring av antal arbetslösa under perioden v.11-v.37 i Stockholms län, efter ålder, tusentals. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

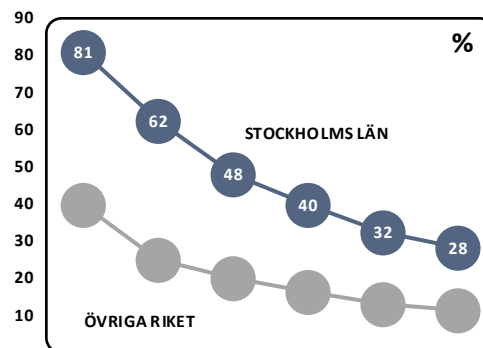

Diagram 23. Förändring i antal arbetslösa per åldersgrupp i Stockholms län och övriga riket under perioden v.11-v.37, procent. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

Som framgår av ovan har antalet arbetslösa minskat med knappt 2 000 personer under de senaste fem veckorna. Även om antalet är förhållandevis litet kan det ändå noteras att unga (under 30 år) svarar för drygt hälften av minskningen, medan personer 60 år eller äldre är den enda åldersgruppen där arbetslösheten har ökat, om än knappt med drygt 100 personer.

Länets arbetslösa (drygt 111 000 personer) kan även delas upp efter andra bakgrundsvariabler än ålder. Bland annat kan det konstateras att andelen med enbart förgymnasial utbildning är överrepresenterade och utgör en dryg fjärdedel av de arbetslösa och att antalet arbetslösa utomeuropeiskt födda närmar sig 50 000 personer och utgör 44 procent av samtliga arbetslösa, se *diagram 24* och *25*. Räknat i den antalsmässiga utvecklingen sedan vecka 11 är dock ökningen snarare lägre i dessa grupper. Däremot står redan en stor del av dessa grupper utanför arbetsmarknaden och arbetslösheten är signifikant högre. För personer med förgymnasial utbildning beräknas arbetslösheten i till exempel till drygt 22 procent. Bland utrikes födda (inkl. personer födda i Europa) uppgick andelen till strax under 17 procent.

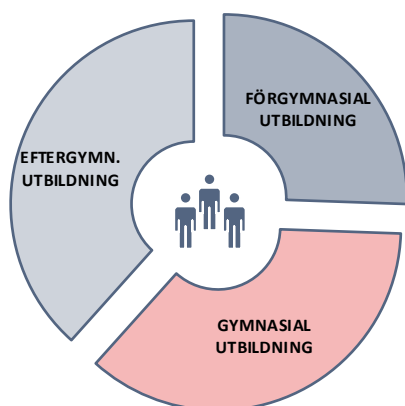

Diagram 24: Antalet arbetslösa, efter utbildning i Stockholms län. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

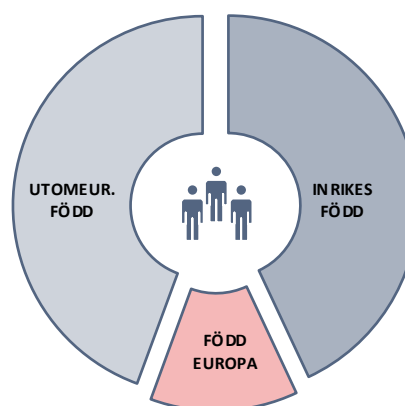

Diagram 25: Antalet arbetslösa, efter födelse-land i Stockholms län. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

I SIGTUNA HAR ANTALET ARBETSLÖSA ÖKAT MED 72 PROCENT

Även om alla delar av länet har drabbats hårt av konjunkturedgången finns det inomregionala dimensioner till följd av geografiska skillnader i näringsgrensprofil. Kommuner och områden med stora delar av sin sysselsättning och produktion i drabbade näringar är särskilt utsatta. I Sigtuna har exempelvis antalet arbetslösa ökat kraftig, se *diagram 26*. Utvecklingen förklaras bland annat av betydelsen av Arlandaområdet – där all aktivitet mer eller mindre har upphört – för den lokala arbetsmarknaden. Att få igång Arlanda och inte minst de internationella flygförbindelserna är inte bara viktigt för Sigtunas arbetsmarknad utan är avgörande för att få igång investeringar och affärer i hela regionens (och Sveriges) näringsliv.

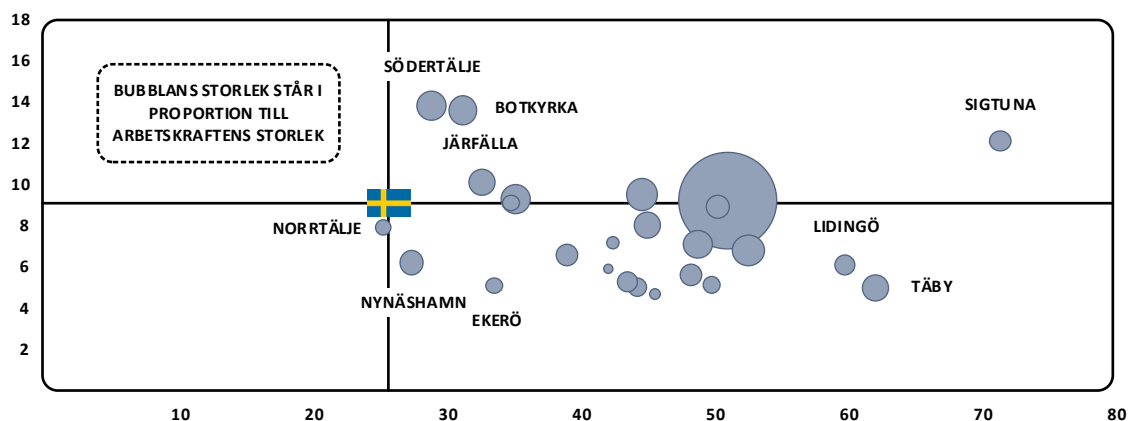

Diagram 26. Andel arbetslösa i augusti (vertikalt) och utvecklingen av antalet arbetslösa sedan vecka 11 (horisontellt) för länets samtliga kommuner. Storlek på bubblan står i proportion till arbetskraftens storlek. **Källa:** Arbetsförmedlingen/SCB.

Diagram 26 visar också att med undantag för Norrtälje har länets kommuner haft en kraftigare ökning av antal arbetslösa än riket som helhet. Samtidigt "dopar" Stockholms län riksgenomsnittet till följd av sin storlek. Exkluderas Stockholm så har inte ens Norrtälje haft en mindre ogynnsam utveckling än övriga riket om det betraktas som en geografi. Samtidigt ska det påpekas att en majoritet (åtminstone än så länge) har en lägre arbetslöshetsnivå än riket som helhet.

Södertälje och Botkyrka som länge har haft högst arbetslöshet bland länets kommuner har haft en lägre ökning i antal arbetslösa än länsgenomsnittet.

¹ Bygger på preliminär och experimentell regionala data från Skatteverkets rapport "Indikatorer för att följa de ekonomiska konsekvenserna av covid-19". Augusti 2020. Officiell data för hela 2:a kvartalet beräknas vara klart till vecka 38 (via SCB).

² Därutöver varslades 765 personer om uppsägning i Stockholms län under perioden 1–11 september.

³ Under finanskrisen var andelen verkställda varsel och andelen som slutligen blev arbetslösa lägre i Stockholms län än i övriga riket.

⁴ SCB samlar in antalet timmar som inte tillgodosetts för alla dessa personer. Genom att tillämpa nationella kvoter, det vill säga outnyttjade timmar per person och redovisningsgrupp på regionala data kan en grov uppskattning av det outnyttjade arbetskraftsutbudet – uttryckt i timmar – i regionen beräknas.